

POLITICA

PE ÎNȚELESUL COPIILOR

Traducere din limba engleză
de Mirella Acseste

Text:
Alex Frith,
Rosie Hore și
Louie Stowell

Ilustrații:
Kellan Stover

Consultanți politici:
Dr. Hugo Drochon
Dr. Daniel Viehoff

Ce este politica?	4
Cine deține controlul?	8
Ce este guvernarea?	10

Capitolul 1: Diferite tipuri de guvernare	13
Cum au fost conduse societățile, de la Atena și Roma antică la China, Europa și nașterea Statelor Unite ale Americii	

Capitolul 2: Sisteme politice	29
Cum funcționează de fapt democrația? Cum reușesc țările să facă tot ceea ce trebuie făcut? Și ce se poate spune despre alternativele democrației – dictatura, comunismul și chiar anarhia totală?	

Capitolul 3: Alegeri și vot	55
Cine poate vota? Cine nu poate? Există o modalitate de a număra toate voturile, care să fie corectă pentru toată lumea?	

Capitolul 4: Schimbarea politică	71
Cum își pot influența oamenii guvernele între alegeri – sau în țări unde alegerile nu există deloc?	

Capitolul 5: Ideologii politice	81
Care sunt marile idei pe care politicienii le folosesc pentru a decide cum să conducă o țară? Care este diferența dintre „stânga” și „dreapta” în politică, și de ce contează? Cum poți să-ți dai seama unde te afli TU în spectrul politic?	

Respectiv, Uneori, ceea ce contează cel mai mult nu este cine se află la conducere sau ce reprezintă aceste persoane, ci lucrurile pe care au de gând să le facă efectiv pentru a rezolva problemele lumii...

Ce sunt „drepturile omului“?	96
Războiul poate fi justificat?	98
De ce unele țări sunt sărace?	100
Ce este terorismul?	102
La ce folosesc închisorile?	104
Ce este libertatea cuvântului?	106
Cum afectează mass-media politica?	108
Ce este imigrarea?	110
Sunt un adept al feminismului?	112
Cine se ocupă de planetă?	114
Corupția e inevitabilă?	115
Cum să discuți în contradictoriu	116
Învată să dezbați un subiect	118
Și acum?	119
Glosar	120
Indice	124
Mulțumiri	128

Capitolul 1: Diferite tipuri de guvernare

De-a lungul istoriei, oamenii au tot discutat care ar fi cea mai bună formă de guvernământ pentru societatea lor. Tipurile de guvernare se schimbă și ele; fie treptat, de-a lungul vremii, fie brusc, atunci când un grup de oameni decide că s-a săturat de forma actuală de guvernământ.

Acest capitol prezintă o parte dintre diversele tipuri de guvernare din trecut – de la începutul așa-numitei **democrații** din Grecia antică, la rebelii care au contribuit la alegerea primului președinte al Statelor Unite.

Democrația antică

Când a fost întemeiată, cetatea Atena din Grecia era condusă de cei mai bogați oameni ai locului; alți atenieni nu aveau nicio putere. Cam acum 2 700 de ani, oamenii au cerut schimbări pentru a putea conduce ei înșiși. Acesta a fost începutul primei **democrații** din lume.

Orice cetățean putea participa la guvernare. Dar cine era considerat cetățean?

În greacă, cuvântul *demokratia* înseamnă „conducere de către popor”. Dar cetățenii trebuiau să fie oameni liberi și să aibă peste 20 de ani, iar amândoi părinții lor trebuiau să se fi născut în Atena. Practic, doar 10–20% din locuitorii Atenei erau cetățeni.

Sistemul politic era alcătuit din două organisme principale: **bulé** (sau sfatul) și **ecclesia** (sau adunarea).

Cetățeni (circa 6 000 de bărbați)

Bulé

500 de membri, aleși prin tragere la sorți

- decide când se întrunește ecclesia;
- decide ce se va discuta;
- propune legi noi.

Ecclesia

Toți cetățenii sunt încurajați să participe.

- discută problemele importante ale societății;
- acceptă sau respinge legile propuse de bulé.

Iată cum ar fi putut să se desfășoare o sesiune în ecclisia, în cursul unei dezbateri despre posibilitatea ca Atena să intre în război.

Respect pentru oameni și cărți

Toți participanții la ecclisia puteau lua cuvântul. Nu conta cine erai (deși bărbații trecuți de 50 de ani vorbeau primii, așa că, totuși, conta puțin).

Oamenii care vorbeau convingător erau numiți **oratori**.

Hei, obraznicule!
Eu sunt primul!

Cetățeni ai Atenei,
nu votați pentru război!

Podiumul vorbitorilor

Adunarea se întrunea pe dealul Pnyx. Numele *Pnyx* provine din cuvântul grecesc pentru „înghesuit”.

Discursurile erau cronometrate pentru a nu depăși șase minute.

Ai întârziat!

Uită-te la idioșii
ăia doi!

Politica e
plictisitoare!

Cetățenii erau datori să participe la adunare. Paznicii foloseau o frânghie mânjită cu vopsea roșie pentru a-i grăbi pe întârziați. Dacă te alegeai cu roșu pe haine însemna că nu ești un bun cetățean.

Cuvântul „idiot” vine din cuvântul grecesc *idiotes*, care înseamnă „cetățean de rând”. Era folosit ca insultă pentru cei neinteresați de politică.

Republica romană

În același timp, în Italia, Roma devenea o cetate puternică, condusă de regi. În 509 î.Hr., membrii familiilor bogate, așa-numiții **patricieni**, s-au revoltat împotriva regelui. Au instituit o nouă formă de guvernământ, numită **republică**, adică o guvernare fără rege sau regină.

În locul regilor, patricienii au ales doi **consuli** care să conducă Roma.

Celălalt consul

Fiind doi, niciunul dintre ei nu devenea prea puternic.

Puterea consulilor era limitată de...

Senat

Acesta era un grup de patricieni care îi sfătuiau pe consuli.

Tribuni

Aceștia erau reprezentanții cetățenilor obișnuți, numiți **plebei**.

Consulii, senatul și tribunii acționau corelat, astfel încât nicio persoană și niciun grup să nu aibă prea multă putere.

Noi facem legile. Asta ne face foarte puternici, nu?

Consulii

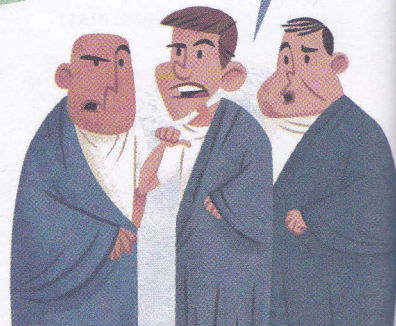
Da, dar noi numim consulii, așa că vă putem înlocui.

Și tot noi trebuie să aprobăm cum cheltuiți banii!

Senatul

Mai suntem și noi pe-aici! Și putem să ne opunem la tot ce faceți voi toți.

Tribunii

Acest sistem este numit uneori sistem de **limitări și echilibre**. Asta înseamnă că puterea fiecărei părți componente a guvernării este limitată de celelalte.

În caz de pericol – de exemplu, revoltă, invazie sau război –, Republica avea reguli speciale. Poporul roman putea alege un **dictator**: cineva care putea conduce o vreme după voie, fără a fi controlat de senat sau de tribuni.

Cincinnatus a fost de două ori dictator în timpul vieții. Este considerat exemplul ideal al funcționării regulilor de urgență...

Cincinnatus a fost un consul înțelept...

Nu-i deloc o viață rea!

... dar a plecat din Roma pentru a deveni fermier.

Câțiva ani mai târziu...

Cincinnatus!
Roma este atacată!

Senatul te-a numit dictator.

Ne vedem mai târziu,
Taurus!

Cincinnatus a condus armata...

Pentru Roma!
Pentru glorie!

... și a câștigat războiul.

16 zile mai târziu,
s-a întors la ferma lui.

Gata, s-a terminat
cu bine!

Dar dictatura nu a mers mereu conform planului. Ultimul dictator al Romei, Iulius Caesar, a refuzat să se retragă și s-a proclamat dictator pe viață (viața i-a fost scurtată de niște complotiști asasini). Astăzi, dictatura e considerată ceva rău.

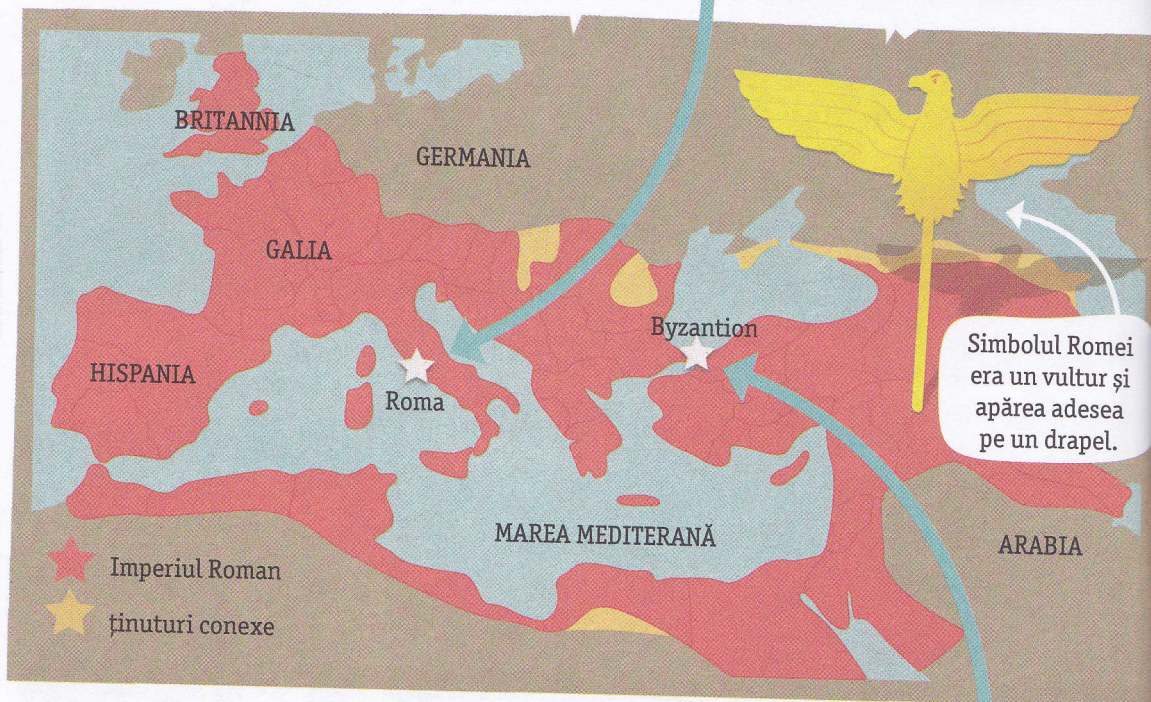
Imperii și împărați

Romanii au devenit tot mai puternici, cucerind ținuturi tot mai îndepărtate și creând un imperiu aflat sub stăpânirea lor. Dar, la Roma, sistemul politic a început să se clatine, și în anul 27 î.Hr. republica a fost înlocuită de domnia unui împărat.

Teritoriul aflat sub cârmuirea împăratului a ajuns să cuprindă mare parte din Europa. Iată cum arăta la apogeul extinderii sale, cu circa 1 900 de ani în urmă.

Imperiul Roman era împărțit în regiuni numite **provincii**. În fiecare provincie era numit un guvernator.

Împăratul conducea de la Roma și avea autoritate deplină. „Decretele” sale – declarații publice – deveneau automat legi.

Oamenii care trăiau în provincii în afara Romei trebuiau să plătească taxe împăratului, dar altfel erau liberi să-și trăiască viața așa cum voiau.

Armata romană apăra hotarele imperiului și cucerea tot mai multe teritorii. Până la urmă, imperiul s-a extins atât de mult, încât n-a mai putut fi condus de la Roma. În anul 285 a fost împărțit în două imperii, conduse de doi împărați din două cetăți diferite.

Cei care guvernau statul roman controlau un teritoriu imens și un număr uriaș de oameni, mult mai mulți decât majoritatea guvernelor de azi. Iată cum reușeau...

Respect pentru oameni și cărți

30 de legiuni în garnizoane în tot imperiul, fiecare cu câte 5 000 de soldați. Oamenilor le e frică de noi, și asta îi ține în frâu.

General de armată

Eu construiesc un oraș nou, cu canalizare modernă și arenă sportivă. Când vor vedea ce grozav e, oamenii n-o să se mai plângă de stăpânirea romană.

Arhitect

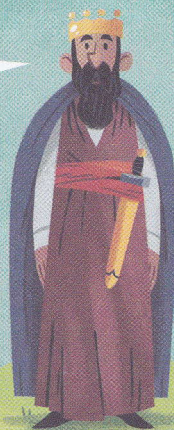
Am servit ani la rând în armata romană. Drept răsplată, am primit cetățenia romană. Asta m-a făcut să mă simt deosebit!

Fost soldat care trăiește în apropiere de Roma

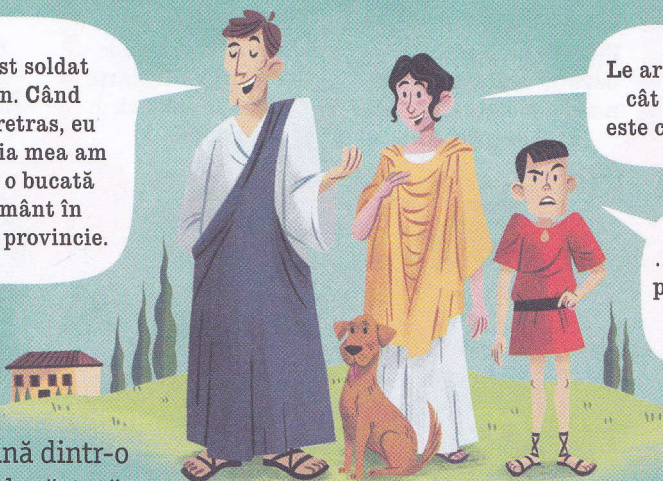
Romanii mă lasă încă să iau hotărâri în chestiuni locale, așa că accept situația.

Căpetenie locală

Am fost soldat roman. Când m-am retras, eu și familia mea am primit o bucată de pământ în această provincie.

Familie romană dintr-o provincie îndepărtată

Le arătăm localnicilor cât de remarcabilă este cultura romană...

... și îl putem anunța pe împărat dacă apar probleme.

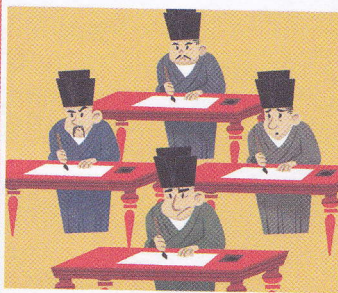
China: de la imperiu la meritocrație

În aceeași perioadă, întinderi mari din Asia erau și ele conduse de un împărat. Împărații câștigau adeseori puterea prin forța militară, dar guvernarea efectivă se făcea prin intermediul unor oameni foarte bine pregătiți, numiți **funcționari de stat**. Din secolul al VII-lea, aceștia erau aleși prin examen, pe care îl treceau doar cei mai buni. Acest sistem se numește **meritocrație**.

Dacă voiai să fii funcționar guvernamental, trebuia să înveți mulți ani la universitate.

Examenele erau îngrozitor de grele. Doar unul din 3 000 de candidați îl trecea...

... iar înșelătoria era pedepsită cu moartea.

Cei care luau examenul primeau slujbă inferioară în guvern. Ca să urce în vârful ierarhiei, trebuiau să mai dea *nouă* examene.

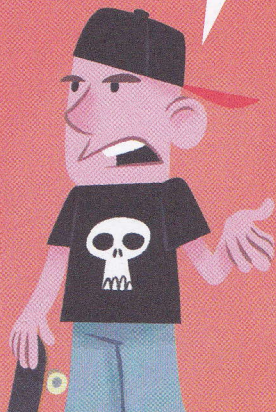

În Europa, înainte de secolul al XIX-lea, oamenii primeau funcții guvernamentale dacă făceau parte din familii conducătoare – un sistem numit **nepotism**. În cele din urmă, inspirate din sistemul chinez, guvernările europene au acordat oamenilor slujbe după merit. Dar meritocrația are și ea propriile probleme...

Pfiu! Ce probleme? Vrem să ne conducă oameni pricepuți.

Ție ți-e ușor să vorbești! Eu sunt prea sărac ca să capăt o educație, așa că n-am nicio șansă, oricât aș fi de priceput.

Eu nu prea mă descurc la examene, dar aș putea fi foarte bună în această slujbă.

Ce rost au atâția točilari la guvernare? Noi vrem oameni cu **VIZIUNE!**

